

DECIZIE

04 octombrie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul:	Iulia Sîrcu
Judecătorii:	Ion Druță, Luiza Gafton Liliana Catan, Ion Guzun

examinând recursul declarat de către Caporaso Maria,
în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a lui Caporaso Mario împotriva Mariei Caporaso cu privire la stabilirea domiciliului copilului minor cu tata, obținerea permisiunii pentru intrarea-ieșirea peste hotarele Republicii Moldova a copilului minor fără acordul mamei și cererea reconvențională a Mariei Caporaso împotriva lui Mario Caporaso cu privire la declararea neîntemeiată a refuzului tatălui privind permiterea plecării copilului minor împreună cu mama cu traiul permanent peste hotarele Republicii Moldova,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 29 martie 2017, prin care a fost respins apelul declarat de către Caporaso Maria și admis apelul declarat de către Caporaso Mario, casată integral hotărârea Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 16 ianuarie 2015 cu pronunțarea unei noi hotărâri de admitere parțială a acțiunii lui Caporaso Mario și respingere integrală a acțiunii reconvenționale a Mariei Caporaso,

c o n s t a t ă

La 26 iulie 2013, Caporaso Mario a depus cerere de chemare în judecată împotriva Mariei Caporaso cu privire la stabilirea domiciliului copilului minor cu tata.

În motivarea acțiunii, Caporaso Mario a invocat că din relația cu Caporaso Maria s-a născut la XXXX copilul XXXX XXXX-XXXX. Ulterior, la 29 aprilie 2010, a înregistrat căsătoria cu Caporaso Maria, în prezent fiind în proces de divorț.

Indică reclamantul că la începutul procesului de divorț, și anume din luna noiembrie 2012, fiul a rămas să locuiască cu mama, însă a observat la acesta un comportament straniu, deseori plângea, era iritat și de mai multe ori i-a spus că-i este frică de mama sa, care-l bate. Ca urmare, a alertat organele de poliție, în cadrul audierilor stabilindu-se că mama nu-și îndeplinește corespunzător obligațiunile de educare și instruire a copilului, ba chiar în prezența educatorilor de la grădiniță și-a permis să lovească de mai multe ori copilul, făcând crize de nervi.

La 14 mai 2014, Caporaso Mario a depus cerere de concretizare a acțiunii, solicitând stabilirea domiciliului copilului minor cu tatăl și obținerea permisiunii

pentru intrarea-ieșirea peste hotarele Republicii Moldova a copilului minor fără acordul mamei Caporaso Maria, inclusiv și perfectarea tuturor actelor necesare pentru ieșirea din țară fără consimțământul mamei.

Menționează reclamantul că prin hotărârea Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 09 aprilie 2013, a fost desfăcută căsătoria încheiată între dânsul și Caporaso (Boico) Maria, iar copilul minor XXXX XXXX-XXXX a fost lăsat la întreținerea și educația mamei. Dat fiind faptul că copilul se afla cu mama în Italia, la cererea dânsului privind stabilirea custodiei asupra copilului, prin decizia Tribunalului pentru minori din Firenze din 12 iulie 2013, s-a dispus reintrarea imediată a minorului la locul de reședință, adică în Republica Moldova, unde locuia anterior împreună cu pârâta Caporaso Maria. Astfel, la moment, deși fiul se află în grija sa în Republica Moldova, iar Caporaso Maria locuiește în Italia, din punct de vedere juridic dânsul nu dispune de o hotărâre judecătorească care ar stabili expres domiciliul copilului minor împreună cu tata.

Afirmă Caporaso Mario că pentru vizita rudelor în Italia, precum și pentru călătoriile în alte țări, are nevoie de permisiunea pârâtei pentru deschiderea vizei și la semnarea împuternicirilor pentru însoțitorul în călătorie a copilului și de fiecare dată încercarea de a obține un asemenea acord din partea mamei a însemnat supunerea sa și a copilului la experiențe umilitoare și degradante. Din acest considerent solicită și obținerea permisiunii pentru intrarea-ieșirea peste hotarele Republicii Moldova a copilului minor fără acordul mamei, Caporaso Maria, inclusiv și perfectarea tuturor actelor necesare pentru ieșirea din țară în scop de tratament, studii, competiții, odihnă, stabilirea vizei de reședință și a traiului permanent în afara țării fără consimțământul mamei.

În aceeași zi – 14 mai 2014, Caporaso Maria a depus acțiune reconvențională împotriva lui Caporaso Mario cu privire la declararea neîntemeiată a refuzului tatălui privind permiterea plecării copilului minor împreună cu mama cu traiul permanent peste hotarele Republicii Moldova.

În motivarea acțiunii, indică că la începutul anului 2013, Caporaso Mario a depus cerere de chemare în judecată cu privire la desfacerea căsătoriei. Ulterior, în ședința de judecată avocatul lui Caporaso Mario a solicitat stabilirea domiciliului copilului minor cu mama, dânsa recunoscând acțiunea. În consecință, prin hotărârea Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 09 aprilie 2013, acțiunea a fost admisă integral cu desfacerea căsătoriei și stabilirea domiciliului copilului minor cu mama, însă Caporaso Mario a depus cerere de apel împotriva hotărârii primei instanțe, declarând că deja solicită stabilirea domiciliului copilului minor cu tatăl. Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 19 iunie 2013, a fost menținută hotărârea Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 09 aprilie 2013.

Invocă Caporaso Maria că la 22 mai 2013, Caporaso Mario s-a prezentat la grădinița nr. 216, a răpit copilul XXXX XXXX-XXXX și a plecat cu acesta în Italia, fapt constatat prin decizia Tribunalului pentru minori din Firenze din 21 iulie 2013. La 24 iulie 2013, în baza invitației Oficiului asistență socială din Firenze, Caporaso Mario a fost obligat să transmită mamei copilul minor, însă la data stabilită s-a prezentat doar avocatul pârâtului care a comunicat că ultimul a părăsit țara împreună cu copilul minor. După revenirea pârâtului în Republica Moldova, acesta nu-i permite să se vadă cu copilul și nu răspunde la apelurile telefonice.

Menționează reclamanta că la începutul lunii august 2013, pârâtul iarăși a plecat cu copilul în Italia, unde acesta a fost luat de Serviciul de Protecția Socială și transmis mamei, care a revenit împreună cu fiul în Republica Moldova. Ulterior dânsa însă a plecat iarăși în Italia cu copilul, deoarece îi era frică să nu-l piardă, fiind un gest de autoapărare. La moment s-a stabilit cu traiul în Italia cu statut de rezident permanent, se bucură de toate drepturile sociale, este asigurată cu spațiu locativ, iar concubinul cu care dorește să întemeieze o familie este de acord ca copilul să locuiască împreună cu ei.

Solicită Caporaso Maria declararea neîntemeiată a refuzului tatălui privind permiterea plecării copilului minor împreună cu mama cu traiul permanent peste hotarele Republicii Moldova.

Prin hotărârea Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 16 ianuarie 2015, a fost admisă parțial acțiunea lui Caporaso Mario. S-a permis ieșirea peste hotarele Republicii Moldova a copilului minor XXXX XXXX-XXXX însoțit cu tatăl Caporaso Mario în lipsa acordului mamei Caporaso Maria și s-a stabilit domiciliul copilului minor cu tata până la revenirea mamei pe teritoriul Republicii Moldova. În rest, acțiunea inițială a fost respinsă. Totodată, acțiunea reconvențională a fost admisă parțial și s-a permis ieșirea peste hotarele Republicii Moldova a copilului minor XXXX XXXX-XXXX însoțit de mama Caporaso Maria în lipsa acordului lui Caporaso Mario. În rest, acțiunea reconvențională a fost respinsă.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 17 decembrie 2015, au fost respinse apelurile declarate de Caporaso Mario și Caporaso Maria, cu menținerea hotărârii Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 16 ianuarie 2015.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 23 noiembrie 2016, au fost admise recursurile declarate de Caporaso Mario și Caporaso Maria, casată decizia Curții de Apel Chișinău din 17 decembrie 2015 și restituită cauza spre rejudecare în instanța de apel.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 29 martie 2017, a fost respins apelul declarat de Caporaso Maria și admis apelul declarat de Caporaso Mario, casată hotărârea Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 16 ianuarie 2015 și emisă o hotărâre nouă de admitere parțială a acțiunii lui Caporaso Mario și respingere integrală a acțiunii reconvenționale a Mariei Caporaso. S-a stabilit domiciliul copilului minor XXXX XXXX-XXXX cu tatăl Caporaso Mario. În rest, acțiunea inițială a fost respinsă.

La 07 aprilie 2017, în termenul prevăzut de art. 434 alin. (1) CPC, Caporaso Maria, prin intermediul avocatului Hamureac Oxana, a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând casarea integrală a deciziei Curții de Apel Chișinău din 29 martie 2017 și remiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel.

În susținerea recursului, Caporaso Maria a invocat că în prezent intimatul Caporaso Mario este condamnat pentru comiterea infracțiunii de răpire internațională a copilului minor și respectiv, prin decizia din 29 martie 2017, instanța de apel a stabilit domiciliul copilului minor cu o persoană care a săvârșit o infracțiune împotriva copilului său.

Indică recurenta că nu și-a văzut copilul mai mult de 3 ani, din motiv că la plângerile lui Caporaso Mario, organul de urmărire penală a pornit pe numele dânsei absolut neîntemeiat mai multe cauze penale, care au fost conexe și abia la 28 martie

2017 a fost emisă ordonanță de clasare a cauzei penale, cu revocarea măsurii preventive sub formă de arest. Astfel, în cadrul ședinței de judecată din 29 martie 2017, reprezentantul acesteia, avocatul Hamureac Oxana, a solicitat amânarea examinării cererilor de apel din motivul emiterii ordonanței de clasare a cauzei penale și respectiv, recurenta-apelantă Caporaso Maria avea deja posibilitatea să vină în țară fără frică că va fi arestată, însă Curtea de Apel Chișinău neîntemeiat a respins cererea și a purces la examinarea apelurilor.

La 07 iunie 2017, Caporaso Maria, prin intermediul avocatului Hamureac Oxana, a depus recurs suplimentar împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 29 martie 2017.

Consideră recurenta că instanța de apel a examinat unilateral apelurile declarate și după cum rezultă din motivarea deciziei din 29 martie 2017, a examinat doar cererea de apel depusă de Caporaso Mario, aprecierea probelor fiind arbitrară, iar erorile comise de către instanța de apel la emiterea deciziei contestate au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului și anume, dreptul la un proces echitabil, dreptul la apărare, egalitatea părților în proces.

La 14 iunie 2017, în adresa intimatului Caporaso Mario a fost expediată copia recursului declarat de către Caporaso Maria, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței la recurs.

La 17 august 2017, Caporaso Mario, prin intermediul avocatului Bevziuc Rodica, a depus referință, solicitând respingerea recursului și menținerea deciziei instanței de apel, pe care o consideră legală și întemeiată. Indică intimatul că la pronunțarea deciziei din 29 martie 2017, Curtea de Apel Chișinău a constatat și elucidat pe deplin toate circumstanțele importante pentru soluționarea cauzei cu administrarea tuturor probelor existente la dosar. Mai mult ca atât, materialele cauzei atestă că recurenta Maria Caporaso a fost înștiințată în mod legal despre data și ora ședinței de judecată a Curții de Apel Chișinău, fiind reprezentată de către avocatul Hamureac Oxana, care personal în ședința de judecată a declarat că clienta sa cunoaște despre data examinării cauzei. Prin urmare, este neîntemeiată solicitarea de remitere a cauzei spre rejudecare în instanța de apel.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 06 septembrie 2017, recursul declarat de Caporaso Maria a fost considerat admisibil.

În conformitate cu art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces. Completul din 5 judecători poate decide invitarea unor participanți sau reprezentanți ai acestora pentru a se pronunța asupra problemelor de legalitate invocate în cererea de recurs.

Astfel, pentru elucidarea problemelor de legalitate invocate în cererea de recurs depusă de Caporaso Maria, precum și pentru stabilirea unor circumstanțe importante ale cauzei, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție a invitat părțile în proces să se prezinte în ședința de judecată.

Prezenta cauză civilă a fost fixată spre examinare în ordine de recurs pentru data de 27 septembrie 2017, cu invitarea părților la proces.

În ședința de judecată reprezentantul recurentei Caporaso Maria, avocatul Hamureac Oxana, în baza mandatului seria MA nr. 0977360 din 16 februarie 2016, a susținut recursul în sensul declarat, solicitând admiterea acestuia, casarea integrală a

deciziei Curții de Apel Chișinău din 29 martie 2017 și remiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel.

Recurenta Caporaso Maria în ședința de judecată nu s-a prezentat, fiind citată legal, avocatul Hamureac Oxana motivând că recurenta este însărcinată și medicul i-a contraindicat zborul cu avionul, însă fără a proba în modul corespunzător aceste explicații.

Intimatul Caporaso Mario și reprezentantul acestuia, avocatul Bevziuc Rodica, în baza mandatului seria MA nr. 0780576 din 02 iulie 2015, au solicitat respingerea recursului și menținerea deciziei instanței de apel, pe care o consideră legală și întemeiată.

Audiind declarațiile participanților la proces, studiind materialele dosarului în raport cu argumentele invocate în recurs și referința depusă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul urmează a fi respins cu menținerea deciziei instanței de apel, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să respingă recursul și să mențină decizia instanței de apel.

Suportul probator al cauzei atestă că, din relația lui Caporaso Mario cu Caporaso (Boico) Maria s-a născut la XXXX copilul XXXX XXXX-XXXX. Ulterior, la 29 aprilie 2010 a fost înregistrată căsătoria între Caporaso Mario și Caporaso Maria.

La 28 decembrie 2012, Caporaso Mario s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva Mariei Caporaso cu privire la desfacerea căsătoriei, stabilirea domiciliului copilului minor cu mama și obligarea ultimei de a nu crea impedimente tatălui de a participa la educația și instruirea copilului minor.

Prin hotărârea Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 09 aprilie 2013, acțiunea lui Caporaso Mario a fost admisă, cu desfacerea căsătoriei încheiate la 29 aprilie 2010 între Caporaso Mario și Caporaso Maria și lăsat copilului minor XXXX XXXX-XXXX la întreținerea și educarea mamei Caporaso Maria (f.d. 206, volumul I).

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 19 iunie 2013, a fost admis renunțul lui Caporaso Mario la capătul de cerere cu privire la stabilirea domiciliului copilului minor XXXX XXXX-XXXX cu mama Caporaso Maria și respins apelul declarat de Caporaso Mario, cu menținerea hotărârii Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 09 aprilie 2013 (f.d. 36-37, Volumul I).

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 29 ianuarie 2014, a fost admis recursul declarat de Caporaso Mario, casată decizia Curții de Apel Chișinău din 19 iunie 2013 și remisă cauza spre rejudecare în instanța de apel (f.d. 109-113, volumul I).

Prin hotărârea suplimentară a Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 12 iunie 2014, a fost respinsă ca neîntemeiată pretenția lui Caporaso Mario cu privire la obligarea înlăturării obstacolelor la educarea și instruirea copilului minor.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 05 noiembrie 2014, a fost respins apelul declarat de Caporaso Mario și menținute hotărârea Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 09 aprilie 2013 și hotărârea suplimentară din 12 iunie 2014 (f.d. 41-42, volumul II).

La 08 aprilie 2015, prin decizia Curții Supreme de Justiție, a fost admis recursul declarat de Caporaso Mario, casată decizia Curții de Apel Chișinău din 05 noiembrie 2014 în partea ce ține de determinarea domiciliului copilului minor cu mama Caporaso

Maria cu restituirea în această parte a cauzei spre rejudecare în instanța de apel (f.d. 75-76, volumul III).

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 20 mai 2015, a fost respins apelul declarat de Caporaso Mario și menținută hotărârea primei instanțe în partea stabilirii domiciliului copilului minor.

La 21 octombrie 2015, prin încheierea Curții Supreme de Justiție, recursul declarat de Caporaso Mario împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 20 mai 2015 a fost considerat inadmisibil (f.d. 72-74, volumul III).

Prin prezenta cauză civilă, depusă la 26 iulie 2013 și concretizată la 14 mai 2014, Caporaso Mario solicită stabilirea domiciliului copilului minor cu tata și obținerea permisiunii pentru intrarea-ieșirea peste hotarele Republicii Moldova a copilului minor fără acordul mamei Caporaso Maria, inclusiv și perfectarea tuturor actelor necesare pentru ieșirea din țară fără consimțământul mamei, iar Caporaso Maria solicită prin acțiunea reconvențională declararea neîntemeiată a refuzului tatălui privind permiterea plecării copilului minor împreună cu mama cu traiul permanent peste hotarele Republicii Moldova.

Prin hotărârea Judecătorei Rîșcani mun. Chișinău din 16 ianuarie 2015, a fost admisă parțial acțiunea lui Caporaso Mario și s-a permis ieșirea peste hotarele Republicii Moldova a copilului minor XXXX XXXX-XXXX însoțit cu tatăl Caporaso Mario în lipsa acordului mamei Caporaso Maria. S-a stabilit domiciliul copilului minor cu tata până la revenirea mamei pe teritoriul Republicii Moldova. În rest, acțiunea a fost respinsă. Totodată, acțiunea reconvențională a fost admisă parțial și s-a permis ieșirea peste hotarele Republicii Moldova a copilului minor XXXX XXXX-XXXX însoțit de mama Caporaso Maria în lipsa acordului lui Caporaso Mario. În rest, acțiunea reconvențională a fost respinsă.

Instanța de fond, având în vedere faptul că Caporaso Maria la moment este stabilită cu traiul în Italia și potrivit avizului autorității tutelare stabilirea domiciliului cu tatăl este în interesul copilului minor, a ajuns la concluzia stabilirii domiciliului copilului cu tatăl Caporaso Mario până la revenirea mamei pe teritoriul Republicii Moldova. De asemenea, instanța de judecată a considerat necesară admiterea cerințelor ambilor părinți privind acordarea permisiunii plecării peste hotare fără consimțământul celuilalt părinte, ținând cont de prevederile art. 3 alin. (1) din Convenția cu privire la drepturile copilului minor.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 17 decembrie 2015, au fost respinse apelurile declarate de Caporaso Mario și Caporaso Maria, cu menținerea hotărârii Judecătorei Rîșcani mun. Chișinău din 16 ianuarie 2015.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 23 noiembrie 2016, au fost admise recursurile declarat de Caporaso Mario și Caporaso Maria, casată decizia Curții de Apel Chișinău din 17 decembrie 2015 și restituită cauza spre rejudecare în instanța de apel.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 29 martie 2017, a fost respins apelul declarat de Caporaso Maria și admis apelul declarat de Caporaso Mario, casată hotărârea Judecătorei Rîșcani mun. Chișinău din 16 ianuarie 2015 și emisă o nouă hotărâre de admitere parțială a acțiunii lui Caporaso Mario și respingere integrală a acțiunii reconvenționale a Mariei Caporaso. S-a stabilit domiciliul copilului minor

XXXX XXXX-XXXX cu tatăl Caporaso Mario. În rest, acțiunea inițială a fost respinsă.

Instanța de apel a constatat că concluzia instanței de fond privind stabilirea domiciliului copilului minor cu tatăl până la revenirea mamei pe teritoriul Republicii Moldova, este contrară normelor legale și circumstanțelor de fapt, depășind limitele împuternicirilor sale stabilite în art. 240 alin. (3) CPC, urmând a se expune asupra pretenției lui Caporaso Mario privind stabilirea domiciliului copilului minor cu tata. Or, hotărârea Judecătorei Rîșcani mun. Chișinău din 09 aprilie 2013, prin care s-a desfăcut căsătoria și s-a determinat domiciliul copilului cu mama, nu constituie impediment pentru a reveni la chestiunea stabilirii domiciliului copilului minor cu unul din părinți în cazul survenirii unor circumstanțe noi.

Conform art. 63 din Codul familiei, în cazul când părinții locuiesc separat, domiciliul copilului care nu a atins vârsta de 14 ani se determină prin acordul părinților. Dacă un atare acord lipsește, domiciliul minorului se stabilește de către instanța judecătorească, ținându-se cont de interesele și părerea copilului (dacă acesta a atins vârsta de 10 ani). În acest caz, instanța judecătorească va lua în considerare atașamentul copilului față de fiecare dintre părinți, față de frați și surori, vârsta copilului, calitățile morale ale părinților, relațiile existente între fiecare părinte și copil, posibilitățile părinților de a crea condiții adecvate pentru educația și dezvoltarea copilului (îndeletnicirile și regimul de lucru, condițiile de trai etc.). La determinarea domiciliului copilului minor, instanța judecătorească va cere și avizul autorității tutelare teritoriale în a cărei rază teritorială se află domiciliul fiecăruia dintre părinți.

În acest context, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție reține că principiul interesului superior al copilului reprezintă mesajul fundamental al Convenției internaționale cu privire la drepturile copilului adoptată la New York din 20 noiembrie 1989, în vigoare pentru Republica Moldova din 25 februarie 1993, iar implementarea acestuia reprezintă o obligație de prim ordin pentru statele membre care au ratificat-o.

Art. 3 alin. (1) din Convenția internațională cu privire la drepturile copilului statuează că în toate acțiunile care privesc copiii, întreprinse de instituțiile de asistență socială publice sau private, de instanțele judecătorești, autoritățile administrative sau organele legislative, interesele copilului vor prevala.

Instanța de judecată, soluționând problema stabilirii domiciliului copilului minor, are obligația de a asigura copilului protecția și îngrijirea necesară în vederea asigurării bunăstării sale, ținând seama de drepturile și obligațiile părinților săi, ale reprezentanților legali sau altor persoane cărora le-a fost încredințat în mod legal și în acest scop va lua măsurile corespunzătoare.

Astfel, se conchide că imperativele asigurării celei mai bune protecții a intereselor copilului dispun de prioritate în raport cu interesele sau sentimentele părinților, motiv din care protecția, buna dezvoltare a copilului, inclusiv atașamentul sentimental și siguranța acestuia vor constitui circumstanțe determinate pentru instanță la stabilirea domiciliului minor.

La caz, potrivit Actului de examinare a condițiilor social-locative nr. C-61/14 din 20 februarie 2014, Direcția pentru protecția drepturilor copilului sect. Botanica a examinat condițiile de trai ale intimatului-reclamant Caporaso Mario. În urma examinării s-a constatat că imobilul în care Caporaso Mario locuiește are două odăi cu

suprafața totală de 60 m.p., cea locativă fiind de 29 m.p. Condițiile sanitaro-igienice sunt satisfăcătoare, odăile sunt separate și amenajate cu toate cele necesare, fiind dotate cu mobilierul și tehnica necesară pentru a duce un mod de viață decent (f.d. 166, volumul I).

Prin Avizul nr. C-582/13 din 14 aprilie 2014, Direcția pentru protecția drepturilor copilului sect. Rîșcani a ajuns la concluzia că, având în vedere faptul că la moment Caporaso Maria nu domiciliază pe teritoriul Republicii Moldova, este în interesul copilului stabilirea domiciliului cu tatăl său Caporaso Mario (f.d. 204, vol. I).

Concomitent, din textul avizului autorității tutelare sus vizat, rezultă că în urma examinării cazului la ședința Comisiei pentru protecția drepturilor copilului aflat în dificultate, din cadrul Direcției pentru protecția drepturilor copilului sect. Rîșcani, care a avut loc la 10 aprilie 2014 s-a constatat că la moment copilul locuiește cu tatăl, iar cu mama copilului nu au avut posibilitate de a discuta, cu toate că i-au fost expediate scrisori cu solicitarea prezentării actelor necesare.

Potrivit notei informative din 25 octombrie 2016, Direcția pentru protecția drepturilor copilului sect. Rîșcani a comunicat că pedagogul social al Direcției a contactat-o telefonic pe Boico Axinia, mama Mariei Caporaso și în rezultatul discuției s-a constatat că ultima nu locuiește pe teritoriul Republicii Moldova, dar în Italia, motiv din care nu a fost posibilă evaluarea condițiilor de trai ale mamei copilului (f.d. 198, volumul III).

Totodată, conform raportului nr. 54 din 13 mai 2014, întocmit de Centrul Psiho-Socio-Pedagogic din cadrul Direcției Generale Educație Tineret și Sport, în urma examinării psihologice a copilului minor XXXX XXXX-XXXX, s-a constatat că ultimul este tensionat, încordat și manifestă negativism și reacții averse, familia fiind subiectul ce trezește emoții contradictorii la copil. Mama este un subiect care-l blochează pe copil (capul lăsat în jos, ezitări în răspuns, evitarea subiectului prin altă ocupație), lucru observat și de educator în timpul activităților la grădiniță la subiectul „mama”. Tata este privit ca persoană ce-i satisface dorințele copilului și-i trezește emoții de fericire și bucurie. În concluzie, s-a stabilit că copilul este afectat de climatul nefavorabil dintre părinți, fapt ce-i creează un disconfort, în special în relația cu mama, iar nedorința de comunicare cu mama și frica față de ea poate duce la consecințe severe în dezvoltarea personalității copilului (f.d. 207-208, volumul I).

Materialele cauzei atestă că copilul minor frecventează I.Î.P. Liceul „Elitex” din anul 2015, conform adeverinței nr. 79 din 03 noiembrie 2015 (f.d. 215, volumul II), în ședința de judecată părțile declarând că copilul la moment se află în clasa III. De asemenea, potrivit adeverinței nominalizate, tatăl Caporaso Mario este cel care suportă cheltuielile pentru instruirea și educarea copilului, fiind unica persoană care-l aduce și-l ia la sfârșitul zilei.

Prin urmare, s-a stabilit cu certitudine faptul că copilul minor XXXX XXXX-XXXX, manifestă atașament față de ambii părinți, dar reieșind din concluziile specialiștilor în protecția dreptului copilului din cadrul Direcției pentru protecția drepturilor copilului sect. Rîșcani și experților-psihologi, copilul are un atașament mai profund față de tată, cu care locuiește mai mult de 3 ani în Republica Moldova, mama fiind stabilită cu traiul permanent în Italia.

În circumstanțele enunțate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră legală și întemeiată decizia

instanței de apel privind admiterea parțială a acțiunii lui Caporaso Mario și determinarea domiciliului copilului minor XXXX XXXX-XXXX împreună cu tatăl Caporaso Mario.

Or, interesul superior al copilului are importanță primordială în raport cu drepturile și interesele soților, cu atât mai mult că copilul minor frecventează școala în Republica Moldova, fiind elev în clasa a III-a la Liceul „Elitex” din orașul Chișinău, iar conform caracteristicii nr. 107 din 20 iunie 2016 eliberate de acest liceu, copilul este sociabil, are prieteni în clasă, îi ajută mereu pe colegi și dă dovadă de priceperi și deprinderi de a scrie sub dictare corecte cuvintele, de a recita poezii și citi texte, având preferințe pentru disciplinele estetice (f.d. 196, volumul III).

La caz, instanța de recurs invocă și hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 23 iunie 1993, în speța Hoffmann contra Austriei nr. 12875/87, unde Curtea a reiterat că interesele copilului sunt decisive în vederea acordării priorității unuia dintre soți.

Nu poate fi reținut argumentul recurentei Caporaso Maria precum că prin decizia din 29 martie 2017, instanța de apel a stabilit domiciliul copilului minor cu o persoană care a săvârșit o infracțiune împotriva copilului său, Caporaso Mario fiind condamnat pentru comiterea infracțiunii de răpire internațională a copilului minor, în condițiile în care materialele cauzei denotă că au fost intentate mai multe cauze penale, inclusiv și de răpire a copilului minor, în privința ambilor părinți, atât în privința lui Caporaso Mario, cât și a Mariei Caporaso.

Nu poate fi reținut nici argumentul Mariei Caporaso precum că intimatul-reclamant Caporaso Mario nu-i permite să se vadă cu copilul și să contacteze cu acesta, deoarece după cum s-a constatat mama este plecată cu traiul permanent în Italia de mai mult de 3 ani și în decursul acestei perioade nu a revenit niciodată în țară, unde în prezent locuiește copilul minor și respectiv, este inoportună invocarea creării unor impedimente din partea tatălui atâta timp cât mama nu a încercat să-și vadă copilul prin revenirea în Republica Moldova.

Totodată, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, reține că în situația în care recurenta întâmpină dificultăți la comunicarea cu fiul său, dânsa este în drept să se adreseze la autoritatea tutelară întru soluționarea chestiunii date.

Mai mult ca atât, Caporaso Mario a înaintat prezenta acțiune la 26 iulie 2013, iar Maria Caporaso a depus acțiune reconvențională, prin intermediul avocatului Hamureac Oxana, la 14 mai 2014, însă, deși cauza civilă se examinează mai mult de 4 ani, recurenta nu s-a prezentat niciodată în ședințele de judecată ale instanțelor care au examinat dosarul, în ședință participând doar avocatul.

În acest sens, nu poate fi reținut argumentul recurentei Caporaso Maria precum că instanța de apel neîntemeiat a respins cererea de amânare a ședinței de judecată din 29 martie 2017 înaintată de avocatul Hamureac Oxana, fiind invocat faptul emiterii ordonanței Procuraturii sect. Centru mun. Chișinău din 28 martie 2017 de clasare a cauzei penale intentate în privința Mariei Caporaso și astfel, a apărut posibilitatea ca ultima să vină în țară fără frică că va fi arestată.

Or, reieșind din conținutul ordonanței Procuraturii sect. Centru mun. Chișinău din 28 martie 2017, în privința Mariei Caporaso (Boico) a fost emisă la 15 aprilie 2015 ordonanță de punere sub învinuire în contumacie, iar la 03 august 2016 prin încheierea

Judecătoria Centru mun. Chișinău s-a admis demersul procurorului și s-a aplicat măsura preventivă – arestul preventiv pentru 30 zile, menținută prin decizia Curții de Apel Chișinău din 18 august 2016.

Prin urmare, rezultă că în privința Mariei Caporaso a fost aplicat arestul preventiv abia la 03 august 2016, și respectiv, dat fiind faptul că acțiunile civile au fost depuse la 26 iulie 2013 și 14 mai 2014, aceasta a avut posibilitatea de a se prezenta în ședințele de judecată ale instanței de fond, fără a avea frică că va fi arestată. Afară de aceasta, pentru examinarea prezentului recurs au fost invitate părțile în proces să se prezinte în ședința de judecată din 27 septembrie 2017, la care Maria Caporaso de asemenea nu s-a prezentat, fiind reprezentată de avocatul Hamureac Oxana.

La fel, se reține că potrivit materialelor dosarului, anterior ședințele Curții de Apel Chișinău din 22 februarie 2017 și 22 martie 2017 au fost amânate anume la cererea reprezentantului recurenteii-apelante Caporaso Maria, Hamureac Oxana (f.d. 172, 228-234, volumul III).

În conformitate cu art. 61 alin. (1) CPC, părțile sunt obligate să se folosească cu bună-credință de drepturile lor procedurale. Instanța judecătorească pune capăt oricărui abuz de aceste drepturi dacă prin abuz se urmărește tergiversarea procesului sau inducerea sa în eroare.

Analizând cele menționate în raport cu norma legală citată, instanța de recurs consideră întemeiată și legală respingerea cererii de amânare a ședinței de judecată depusă de avocatul Hamureac Oxana, deoarece ultima a făcut abuz de drepturile sale procedurale, solicitând în mod repetat numirea ședințelor pentru o altă dată, fiindu-i acordat termen suficient pentru pregătirea de examinare a cauzei și posibilitatea ca Caporaso Maria să se prezinte în instanța de judecată.

Se reține că prezenta cauză se află pe rol mai mult de 4 ani și instanța de apel, la examinarea cererii de amânare, a ținut cont inclusiv de dreptul părților la judecarea în termen rezonabil a cauzei civile garantat de art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, precum și de art. 192 alin. (1) CPC.

Distinct de cele relatate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție remarcă că nu se va expune asupra respingerii de către Curtea de Apel Chișinău a acțiunii lui Caporaso Mario în partea ce ține de obținerea permisiunii pentru intrarea-ieșirea peste hotarele Republicii Moldova a copilului minor fără acordul mamei Caporaso Maria, inclusiv și perfectarea tuturor actelor necesare pentru ieșirea din țară fără consimțământul mamei, deoarece decizia din 29 martie 2017 nu a fost contestată în această parte.

Cât privește acțiunea reconvențională înaintată de Caporaso Maria cu privire la declararea neîntemeiată a refuzului tatălui privind permiterea plecării copilului minor împreună cu mama cu traiul permanent peste hotarele Republicii Moldova, instanța de recurs consideră întemeiată și justă concluzia Curții de Apel Chișinău de respingere a acțiunii, din următoarele considerente.

Potrivit art. 1 alin. (2) din Legea cu privire la ieșirea și intrarea în Republica Moldova nr. 269 din 09 noiembrie 1994, minorii au dreptul de a ieși și de a intra în Republica Moldova numai însoțiți de unul dintre reprezentanții lor legali sau de un însoțitor, desemnat prin declarație de către reprezentantul legal a cărui semnătură se legalizează notarial. Alin. (4) stipulează că în cazul în care minorul pleacă să se domicilieze în străinătate, este necesar consimțământul, exprimat prin declarație, al

ambilor părinți ale căror semnături se legalizează notarial, iar în cazul altor reprezentanți legali – consimțământul acestora, exprimat prin decizie a autorității tutelare.

Art. 3 alin. (5) din Legea dată prevede că în cazul în care unul dintre părinții copiilor în vârstă de pînă la 18 ani nu acceptă ieșirea acestora din Republica Moldova, refuzul se contestă în instanța judecătorească de drept comun competentă.

Raportând situația din speță la normele de drept citate, instanța de recurs constată că acțiunea Mariei Caporaso cu privire la declararea neîntemeiată a refuzului tatălui privind permiterea plecării copilului minor împreună cu mama cu traiul permanent peste hotarele Republicii Moldova necesită a fi respinsă, în condițiile în care domiciliul permanent al copilului minor XXXX XXXX-XXXX urmează a fi stabilit împreună cu tatăl Caporaso Mario.

În celelalte cazuri, copilul minor poate ieși/intra în țară fiind însoțit doar de unul din părinți.

Din considerentele menționate și având în vedere că decizia instanței de apel este legală și întemeiată, iar motivele recursului invocate în speță sunt neîntemeiate și similare celor indicate în procesul judecării cauzei, asupra căroră instanța de apel s-a pronunțat deja în modul corespunzător, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul declarat de Caporaso Maria și a menține decizia Curții de Apel Chișinău din 29 martie 2017.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

Se respinge recursul declarat de Caporaso Maria.

Se menține decizia Curții de Apel Chișinău din 29 martie 2017, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a lui Caporaso Mario împotriva Mariei Caporaso cu privire la stabilirea domiciliului copilului minor cu tata, obținerea permisiunii pentru intrarea-ieșirea peste hotarele Republicii Moldova a copilului minor fără acordul mamei și cererea reconvențională a Mariei Caporaso împotriva lui Mario Caporaso cu privire la declararea neîntemeiată a refuzului tatălui privind permiterea plecării copilului minor împreună cu mama cu traiul permanent peste hotarele Republicii Moldova.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței, judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecătorii

Ion Druță

Luiza Gafton

Liliana Catan

Ion Guzun